

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjzabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Aron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A tavaszi búza.

Növénytanilag az őszi búzától semmiben sem különbözik. Külömbisége csak abban áll, hogy gyorsabban szárba indul.

Nem kíván oly kötött talajt, mint az őszi búza; de ez jó erőben, jól megmunkálva és porhanyitva legyen.

Vetése helyén van oly földeken, melyeken későn érő kapás növények állottak s a talajnak őszi búza alá való megmunkálását lehetlenné tették.

Némely vidéken az árpát helyettesíti s rendszeren kapás növények után vettetik. Nem minden égalj alatt sikerül egyenlően. Hűvös, esős, ugy szinte a száraz nyarat nem kedvelli. Meleg gyakori esőkkel felváltott időjárás mellett a porüszög szokta megtámadni. Vetése ideje különböző: Február közepe tájától egész május közepéig.

A tavaszi búza szeme apróbb mint az őszi búzáé, héja vastagabb, súlya kisebb. Lisztjéről némelyek azt állítják, hogy kenyérsütéshez nem oly alkalmas, mint az őszi búza lisztje.

A tönköly (*triticum spelta*).

Tartozik a nem valódi búzafajokhoz. Külömbözik már kikeléskor a búzától keskenyebb és fűszinü levelei, később laposra nyomott tokjai által, melynek mindegyikében két szem szorosán ül, s ez tokjától malomkészülékkel elválasztható. Leginkább két faja ismeretes: a vörös és fehér tönköly, csak-hogy a szinkülömbiséget nem a szem saját héjáról,

hanem a polyváról veszik, miután a tönkölynek a polyvája hozzá van ragadva a szemhez. A vörösest jobbnak mondják, jobban állja ki a nedvességet s hideget, jobban bokrosodik, szalmája erősebb s magasabb, s nagyobb a hozama is; az üszög és mézharmat kevésbé bántja, sőt azt állítják, hogy lisztje is jobb s szívósabb, mint a fehéré. A vetőmag választásánál ügyelnünk kell, mert rendszeren elfajzik.

Minden, búzának alkalmas talajon jól diszlik, sőt az olyan talajon is, mely lazaság, szárazság, vagy nem elegendő erejénél fogva búzatermelésre kevésbé alkalmas, még sikerrel vethető.

Vetési ideje többnyire ősszel, ritkábban tavaszszal esik, némely vidéken, mint Schweiczban s Rajna mellett általánosan a tönkölyt használják kenyérnek. Lisztje a legfinomabb süteményeknek használható, előnövénnyére nézve nem válogatós, minden növény után vethető, s utánna, a búzát kivéve, szintén bármilyen növény sikerrel következhetik.

Igen trágyás talajba vetve rendszeren megdől, de megtűr friss trágyát is, valamint kikelése után feltrágyázást. Elvéve 2—3 hétig juhokkal is kosarazható, erre azonban csak száraz idő választandó. Vetése egy időben történik a búzával.

Vetőmag még egyszer annyi kell, mint más gabonanemüekből, mert tokjával vettetik. Igen hasznos a tönkölyt tavasszal megboronálni, különösen ha sok gyom mutatkozik. Ha megdüléstől kell tartani, a sarabolást lehet alkalmazni. Aratása beáll,

mikor kalásza megfehéredett. Az aratással késni nem szabad, mert — tnl érvén — kalásza török. Ha aratás után eső éri, hamarabb kizöldül mint a búza. A magtárban több évig igen könnyen eltartható.

Búzával szemközt következő előnyökkel bír:

1. A fagy és nedvesség iránt nem annyira érzékeny, s a tavaszi fagyokat is inkább eltűri.
2. Gyengébb talajjal is megelégszik.*
3. Éréskor nem pereg, a rozsdá s üszög kevésbé bántja, a madarak sem pusztítják úgy, mint a búzát.

A tavaszi tönköly (*triticum amyleum*).

A tavaszi tönköly válfaja az őszi tönkölynek, hazánkban néhol mint tavaszi gabonát termesztik. Magja 3 szögletre nyomott, kettő ül egy tokban. Van szakállas és szakáltalan. Schweiczban és Würtembergben nagyban termesztik. Vetése kora tavaszszal történik. Aratása 3—4 héttel későbbben történik, mint a búzáé. Lisztje nem oly jó, mint az őszi tönkölyé, azért a megtisztított szemből rendszeren darát, vagy kását készítenek. Tisztítatlanul nagyon jó abrakot képez.

Szalmája nem annyira takarmánynak, mint alomnak használható.

Az alakor (*triticum monococcum*).

A tönkölynek másik faja az alakor, szintén tokjában terem mint amaz. Különbözik a tönkölytől az által, hogy minden tokban rendszeren csak egy szem van. Az alsóbb tokokban azonban még is néha két szem is található. Szeme apróbb, mint a tönkölyé, kalásza lapos, öszezenyomott; fűzérkéi két egymással szemben álló sort képeznek.

Fiatal korában a kalász eleven zöld, ha megérett, megvörösödik, azért még vörös alakornak is mondják.

Tenyész ideje hosszabb, mint a többi tavaszi növényeké, azért némely vidéken, így p. o. Würtembergben ősszel is vetik. Gyengébb talajjal is megelégszik, s azért köves és magasabban fekvő helyeken is vethető. Előnyei: hogy jobban bokrosodik, a kifagyásnak inkább ellent áll, nem dül meg, s a búzákat megtámadó betegségeknek kevésbé van alávetve. Vetni lehet még decemberben, sőt februariusban is. Aratási ideje valamivel későbbben áll be, mint a tönkölyé. Aratás után mentől előbb behordandó, mert ha eső éri, lisztje kellemetlen ízt nyer. Lisztje szép s sütemények készítésére igen alkalmas. Nem koppasztott állapotban abraknak jól felhasználható, akár tisztán, akár zabbal keverve. Sertések előhizlalására is igen alkalmas, meghámozva darának használható.

Walter Lajos.

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1875. május hó 3-án.

119. Az april hó 5-ki választmányi ülés jegyzőkönyve felolvasatván — észrevétel nélkül hitelesítették.

120. A martius hó 23-ki közgyűlés jegyzőkönyve bemutatva — tudomásul szolgál; az abban foglalt határozatok foganatosítására az elnökség kéretik fel.

121. Miniszterium 5997 sz. a. tudatja, hogy f. év őszén 15—20 darab bikát egyletünk rendelkezésére bocsát, ha ennyit bizonyosan elhelyezhetni vél s egyszersmint az árverés helyét illetőleg Kolozsvárt tartja legcélszerűbbnek, — választmány midőn egyrészt hálás köszönettel ismeri el a nmlgu miniszterium kegyes gondoskodását, másrészt kénytelen őszintén kimondani, hogy a bikák elhelyezését csak akkor tartja biztosítottnak, ha az ősszel küldendő állatok jobb minőségűek lesznek, mint a f. év tavaszán leérkezettek, melyek tenyésztőink tetszését éppen nyerték meg. Feltéve tehát, hogy valóban jó és értékes állatok fognak küldetni, választmány 15 darabot elárverezhetőnek vél; az árverés idejét és helyét illetőleg pedig az october elején Tordán tartandó vándorgyűlést fogja javaslatba hozni.

122. Gróf Schweinitz Gyula évdijas kötelezvényét további hat évre megújítja — örvendetes tudomásul szolgál.

123. Hubert Iván évdijas kötelezvényét további hat évre megújítja — örvendetes tudomásul szolgálván. mindkét kötelezvény szokott módon a pénztárhoz tétetik át.

124. Az erdélyi muzeum egylettel 65,000 frt n. é. urbéri papir iránt kötött kölcsön szerződés bemutatva, titkár jelenti, hogy a feltétel gyanánt kikötött zálogjogi bekebelezési nyilatkozatot elnök úr nmlga kiállítani kegyes volt — a kölcsönszerződés tudomásul szolgálván, választmány mélyen tisztelt elnökének nagylelkű eljárásáért egyhangulag köszönetet szavaz.

125. B. Nopcsa Ferenc és Szentgyörgyi Gyula urak a bécsi gazd. egylet közgyűlésén bemutatott phosphat trágyából néhány mintát küldenek, a gyáros Jakoby ur sajátkezü levelével együtt — a küldemény köszönettel fogadtatván, első sorban B. Nopcsa Ferenc és Szentgyörgyi Gyula uraknak köszönetet szavaz a választmány egyletünknek az említett gyűlésen való buzgó képviseltetéscért, továbbá köszönetet mond gyáros Jakoby urnak szives küldeményéért, végre pedig felkéri a k. monostori m. k.

gazd. tanintézet tek. igazgatóságát, miszerint ezen trágyásokkal kísérleteket eszközölni s azok eredményét annak idején egylettünkkel tudatni sziveskedjék.

126. Deés városa tagsági kötelezvényét további hat évre megújítja — örvendetes tudomásul szolgálván, a kötelezvény szokott módon a pénztárhoz tétetik át.

127. Győr vidéki gazdasági egyesület 1875. mártius 17-én tartott közgyűlésének jegyzőkönyvét beküldi — tudomásul szolgál.

128. Miniszterium 6302 sz. alatt valamennyi gazd. egyesülethez a méter mérték tárgyában átiratot intéz — a m. átirat tudomásul szolgálván az „Erdélyi Gazda“ hasábjain közlendő s a gazdatársaknak figyelmébe ajánlandó lesz.

129. Erdélyi földtehermentesítési alapigazgatóság 654. sz. alatt tudatja, hogy M. L. kárpótlási tőkéjéből egyesületünk követelése javára 150 frt kötvényt, annak 1871-től járó szelvényeit és 9 frt 97 $\frac{1}{2}$ kr készpénzt törvényszéki kiutalás folytán a kolozsvári m. kir. adóhivatalnál folyóvá tett, — egyleti ügyvéd ural rövid uton közlendő, a kötvények és készpénz pedig felveendő.

130. A Transon testvérektől hozatott 3000 db alma és 3000 db körte vadonczról szóló számla bemutatván — a 142 $\frac{1}{2}$ frank kifizetésre utalványoztatik.

131. Az első gazdasági escompte társulat Bécsben üzleti programját beküldi — tudomásul szolgál.

132. Győrvidéki gazd. egyesület egyesületünk alapszabályait kéri tájékozás végett közölni teljesített fog.

133. Bécsi ügyvéd dr. Lekisch Antal egyesületünk alapító tagjai közé lép és alapítványi díj fejében 100 frt készpénzt beküld — örvendetes tudomásul szolgál.

134. A csehországi Landesculturrath 1874 évi jelentését megküldi — köszönettel a könyvtárba helyeztetik.

135. Szamosujvári törvényszék 463. sz. a. kárpótlási tőke kiutalásáról értesíti egyesületünket — egyleti ügyvéd urhoz teendő át

136. Miniszterium 694. kiáll. sz. a. tudatja, hogy az együttes kiállítások után járó 22 drb okmányt megküldi — tudomásul szolgál.

137. Borász és Kádár Röllich Venczel némely borjavítás eljárás bemutatására a választmány közbenjárását kéri — tudtára adandó, miszerint kísérleteit hiteles módon eszközölve s azoknak sikerességét bebizonyítva, újból a választmányhoz fordulhat.

138. Bécsi gazd. egyesület 1875. május hó 25-én tartandó r. k. közgyűlésére hívja meg egyesületünket — képviselőnkül Dr. Lekisch Antal kérétek fel

139. Csanádmegyei gazd. egyesület 60 krt befizetvén az „Erdélyi Gazdát“ megküldetni kéri — teljesített fog.

140. Szőlészeti vándortanárnak Fekete Pál kinyilatkoztatja, hogy f. évi június 1-étől jövő évi február 31-ig ideiglenesen 80 frt havi díjazással is megelégszik — elismerő tudomásul szolgál.

141. A nmlgu miniszterium által f. év tavasszán leküldött kísérleti magvak szállítása költsége — 24 forint 72 kr. kifizetésre utalványoztatik.

142. Debreczenből hozatott oltó galyak vételára s szállítási költsége — 8 frt 21 kral kifizetésre utalványoztatik.

143. Vadonczok szállítási költsége — 26 frt 83 kral kifizetésre utalványoztatik.

144. Miniszterium 8529 sz. alatt az 1874. évi XX t. cz, az ennek foganatosítására kibocsátott rendelete és az ebből kivonatilag készített rövid utbaigazítás egy egy példányát tudomásvétel végett megküldi — köszönettel könyvtárra helyeztetik.

145. Az első magyar központi mező- és erdőgazdasági közvetítő intézet üzleti programját beküldi — tudomásul szolgál.

146. Girókuti P. Ferencz alapítványát egy db 100 frt n. é. erdélyi urbéri papirral befizeti — örvendetes tudomásul szolgál

147. Titkár jelenti, hogy „Medium tenuere beati“ jelige alatt 30 nappal megkésve egy szőlészeti pályamunka beérkezett — választmány a kérdés fontosságát tekintve, az elkésett pályamunkát kivételesen elfogadja s bírálat alá bocsátja.

148. Gáál Ferencz tagsági kötelezvényét további hat évre megújítja — örvendetes tudomásul szolgálván, szokott módon az egyleti pénztárhoz tétetik át.

149. Végh István részletesen kirülirt fizetési feltételek mellett 200 drb csemelét óhajt az egyleti köztelektől átvenni — kívánságának teljesítésére egyleti titkár utasított.

150. Miniszterium a 8064 számhoz tudatja, hogy a colorado burgonya pusztító rovart illetőleg egy körrendeletet bocsátott ki — a rendelet az „Erdélyi Gazda“ hasábjain közlendő lesz.

251. A f. év őszén Tordán tartandó vándorgyűlés érdekében a torda-aranyosi gazd. egyesület elfogadási nyilatkozata beérkezvén — Puhl Ignác, Nagy Ferencz és a titkár személyeikben bizottság kéretik fel, kik kívánatra a tordai intéző bizottsággal érintkezve, a vándorgyűlési programot készítsék meg.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Torda-aranyosi gazd. egyesület választmányi ülése 1875. május 2-án.

25. sz. a. olvastatik a földmivelési-, ipar- és kereskedelmiügyi ministeriumnak egy leirata, melyben — egyesületünk folyamodása következtében — tudatja, miszerint a pénzügyministerium értesítése szerint a tordai kincstári faraktár feleszsámu szőlőkarókkal fog elláttatni, azok ára az első osztálybelinek száza 2 frt, a második osztálybelinek 1 frt 80 krba állapított meg, — miután erről a megye alispánja utján még a februárban tartott választmányi ülés értesítettett, s az kellőleg kihirdettetett, jelen leirat hálás köszönettel tudomásul vétetni határoztatik.

26. sz. a. olvastatik földmivelés-, ipar- és kereskedelmiügyi ministeriumnak 1875. január 14-én 22,333. 1874. sz. a. kelt leirata a phylloxera rovar tárgyában, mely mellett Klosterneuburgból a nevezett rovar fellépésének éveit öta szőlőveszszőt hozatott egyének névsorát, kellő óvakodás végett több példányban megküldi, — határoztatott miszerint a mellékelt név-

sor egyletünk területén leendő közhírré tétel végett Szász-Régen várossa főispánjának, Tordamegye alispánjának, Aranyos-zék alkirálybirájának és Torda várossa polgármesterének több példányban megküldessék; egyuttal titkárnak köteletségévé tétetett, hogy az 1873¹/₄-ik évben Osztján Kristóf által Tordára hozott szőlővesszők hová lett ültetését megtudván, azt vizsgálat eszközölhetése végett választmánynak jelentse be.

27. sz. a. olvastatik földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister Báró Simonyi Lajos ő nagyméltóságának 1875. márczius 3-án 227 eln. sz. a. kelt leirata, melyben kineveztetését tudatja, egyletünket ügybuzgó támogatására híván fel, — kedves tudomásul vétetett és bizalmi felirat küldése határozatott.

28. sz. a. olvastatik a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnak 1875. mártius 23-án 6302 sz. a. kelt leirata a méter mértékek behozatala tárgyában, mely mellett a nevezett mértékekről általa szerkesztett könyvecsét és ábrát megküldi, — tudomásul vétetvén, miután egyleti köztelkünkön már az idei tavasz óta minden mérés a méter mértékek szerint eszközöltetik, a leirat közhírré tétel végett a kereskedelmi társulat elnökével és az ipar társulatokkal másolatban közöltetni határozatlik.

29. sz. a. olvastatik a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnak 1875. április 17-ről 8529 sz. a. kelt leirata, mely mellett a keleti marhavész elleni intézkedésekről szóló 1874-ik XX-ik törvényzikket és az ebből kivonatilag készített rövid utba igazítást megküldi, — tudomásul vétetik.

30. sz. a. olvastatik a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministeriumnak 1875. április 20-án 8064 sz. a. kelt leirata, mely mellett a Colorado burgonya pusztító rovar becsempészésének megakadályoztatására hozott és a törvényhatóságokhoz menesztett rendeletét megküldi, — tudomásul vétetik.

31. sz. a. olvastatik Tordamegye alispánjának 1875. február 26-án 860 sz. a. kelt átirata, mely mellett Szegeden az 1876. augusztus havában tartandó országos ipar- és gazdasági kiállítás iránt Tordamegye törvényhatóságához intézett felhívását vélemény tétel végett, másolatban megküldi, — a felhívás tudomásul vétetvén, a kiállításban leendő részvétel határozatlik, melynek eszközzése végett egyletünk területére egy vegyes, részint megyei bizottsági, részint gazdasági egyleti tagokból választandó kiállítási bizottság választása, és ugy a felhívás mint az ezután érkező kiállítási iratoknak nevezett bizottsághoz leendő áttétele véleményeztetik, mely bizottság a kiállítási munkálatok keresztül vitelére felhatalmazandó leendő, ezen véleményről Tordamegye alispánja értesítettetni határozatlik.

32. sz. a. olvastatik az erdélyi gazdasági egylet választmányának 1875. martius 1-én 171. sz. a. kelt átirata hazánk gyümölcsészeti statistikája tárgyában, — határozatlik, miszerint a gyümölcsészeti statistika tárgyában kért adatok összeállítására egy bizottság küldendő ki, ennek elnökéül Nagy Ferencz, tagjairól: Szentpáli Ignác, Puhl Ignác, Wolff Gábor és Velits Sámuel, jegyzőjéül titkár választattak meg.

33. sz. a. olvastatik az erdélyi gazdasági egylet választmányának 1875. április 5-én 308. sz. a. átirata, melyben az

előttes ministeriumtól vándorgyűlési czélokra kért 900 frt megtagadását tudatja és felhívja egyletünket, hogy hajlandó-e ez esetben is a vándorgyűlés és tárlat megtartását elfogadni, — az átirat fájdalmas tudomásul vétele után határozatott, miszerint az országos vándorgyűlés és tárlat megtartását elfogadjuk, mely határozatról ugy a megkereső testvér egylet, mint a vándorgyűlésnek már megválasztott intéző bizottmánya értesítettetni határozatlik.

34. sz. a. olvastatik a Szegeden 1875. május 9—10-én tartandó nemzetgazdászati tanácskozmány előkészítő bizottságának a részvételre felszólító körlevele, mely mellett két meghívó jegyet küld, — tudomásul vétetik, s miután a nevezett tanácskozmányra részint az idő rövidege, részint a tavaszi munkák szorgossága miatt, egyletünk köréből képviselő nem ajánkozott, a küldött meghívók betöltetlenül vissza küldetni határozatnak.

35. sz. a. titkár bemutatja a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium által szerkesztett és egyletünknek megküldött konsuli jelentések második évfolyamának 22., 23. 24-ik füzetét, — tudomásul vétetnek és irattári megőrzésük titkárra bizatik.

36. sz. a. titkár bemutatja az 1875. április 27-én tartott megyei bizottsági gyűlés alkalmával főispán báró Kemény György ur által — egyletünknek a bécsi világkiállításon nyert és ünnepélyesen kézbesített elismerő oklevelet és az összes kiüntetések tartalmazó könyvet, — kellemes tudomásul vétetik.

37. sz. a. titkár bemutatja az 1875. augusztus 25-től szeptember 26-ig terjedő kölni kertészeti kiállítás felhívását és tervezetét, — tudomásul vétetik.

38. sz. a. titkár bemutatja Ruiz és Bischof gépszij, Johann Rückert fegyver, Schember C. és fiai mérleg és gépgyárasok árjegyzékeit, — tudomásul vétetnek.

39. sz. a. egyleti gazda Wolff Gábor ur beadja az egylet köztelkéről 1874. november 12-től 1875. május 2-ig bevett jövedelmek és ugyan azon időközben a köztelekre tett kiadásokról szerkesztett kiadások jegyzékét, — a választmány által mindkét jegyzék elfogadtatik, s pénztárnok urnak a jövedelmek bevétele és a kiadások kifizetése utalványoztatni határozatlik.

40. sz. a. elnök Nagy Ferencz ur indítványozza, miszerint egyleti tagok gyűjtésére bizottmány lenne választandó, — megválasztatnak Nagy Ferencz elnöklete alatt Wolff Gábor és Szentpéteri Antal.

41. sz. a. titkár jelenti, miszerint Fekete Pál szőlészeti vándor tanár, mult április havában Tordán megfordulván, az ujon forgatott szőlők egyenetése, czövekelése és beültetése tárgyában, ugy elméletileg, — mint általa ez alkalommal beültetett, mintegy négy holdnyi szőlőben — gyakortatilag többeknek oktatást adott, miből a már gyakorlottabb szőlészek is sokat tanultak, — örvendetes tudomásul vétetik és vándor tanár urnak jegyzőkönyvileg elismerés és köszönet szavaztatlik.

Több tárgy nem lévén, gyűlés eloszlott.

Velits Ödön, e. titkár.

Törvényczikk a földadó (kataster) szabályozásáról.

(Szentelést nyert 1875. márczius 27-én; kihirdetett az országgyűlés mindkét házában 1875. márczius 30-án.)

(Vége.)

46. §. Felszólásnak van helye:

a) ha oly földrészlet, mely földadó tárgyát nem képezi, mint adóköteles soroztatott, vagy ha adóköteles földrészlet kihagyatott (4. és 5. §§-ok);

b) ha valamely földrészlet többször, vagy ha nem a saját községe telekkönyvébe iktattatott be, ugyszintén, ha a tulajdonos hibásan van bejegyezve;

c) ha a térfogat hibásan tétetett ki;

d) ha a földrészlet nem a megfelelő művelési ága alá foglaltatott;

e) ha a földrészlet nem a megfelelő minőségi osztályba soroztatott;

f) ha a földrészlet a járáson belül fekvő harározottan megjelölendő más földrészlettel összehasonlítva egyenlőtlenül soroztatott.

47. §. A felszólások azon községi előljáróságnál jelentendők be, melynek határában a felszólás tárgyát képező földrészlet fekszik, vagy ha pusztán feküdnék, a melyhez a pusztta a törvény értelmében tartozik, körjegyzőséghez tartozó községekben a felszólás a körjegyzőség székhelyén is történhetik.

A felszólások a községekben történt kihirdetést (45. §.) követő 30 nap alatt a községi előljáróságnál személyesen, rendes meghatalmazott vagy az előljáróság előtt kijelölt megbízott által szóval vagy írásban jelentendők be.

A községi előljáróság a szóval tett bejelentésekről jegyzőkönyvet vesz fel, az írásbelieket pedig abba, tárgyuk rövid megjelölésével bejegyzi.

A fennebbi 30 nap letelte után a járási bizottság a községi előljáróságoktól a felszólásokat e célra kirendelt tagjai által 15 nap alatt összeszedeti. A kik annak megérkezte alkalomával még felszólásokat jelentenek be, azoknak szóval vagy írásban tett felszólásait e kirendelt bizottsági tag elfogadja és bejegyzi.

Az előljáróság e kiküldöttnek a felszólásokkal együtt a telekkönyveket és birtokiveket is átadja s mind a nála bejelentettek, mind azokra, melyek az összeszedésre kiküldött bizottsági tag előtt történtek, jogositva van észrevételeit megtehetni.

A bizottsági kiküldött a felszólalási eseteket, a helyszínek meg szemlélésével és a felek felvilágosításával s megnyugtatóásával kiegyenlíteni törekszik, s eljárását bevégezve, arról kimérítő jelentést tesz.

Ha felszólás nem történt, a bizottság elnöke erről is értesítendő.

48. §. A felszólások felett a járási bizottság a becsőbiztos véleményének meghallgatása után határoz, és ha szükségét látja, a helyszínen tartandó vizsgálatra küldöttséget nevez, melynek elnöke a bizottsági elnök vagy helyettese, tagjai a becsőbiztos és a bizottság egy tagja. A vizsgálatra a községi előljá-

róság, a felszólaló és a kérdéses földrészlet tulajdonosa meghívandók.

A vizsgálat eredménye a fölszólaló és a földtulajdonos netaláni nyilatkozataival a bizottság elé terjesztendő, mely a felszólalás felett határoz.

A hozott határozatok a felszólalónak és a földrészlet tulajdonosának vevény mellett kézbesítendők.

49. A felszólások feletti határozatok ellen, akár az érdekeltek, akár a becsőbiztos, a kerületi bizottsághoz fellebbezhet.

A fellebbezések a kézbesítés napját követő tizenöt nap alatt a járási bizottságnak írásban beadandók, mely a határidők letelte után a fellebbezéseket az összes okiratokkal a kerületi bizottsághoz azonnal felterjeszti.

50. §. A kerületi bizottság a felebbezett ügyek fölött határoz.

E határozat a feleknek vevény mellett kézbesítetik.

Ellene csak azon esetben van helye a további fellebbezésnek, ha a kerületi bizottság határozata a járási bizottságétól eltér, s ez esetben a felek a kézbesítéstől számított 15 nap alatt, s ugyanazon idő alatt a becsőbiztos vagy a kerületi felügyelő is fellebbezhetnek. E fellebbezések a járási bizottság elnökénél nyújtandók be.

Ha ez idő alatt egyik részről sem nyujtatik be fellebbezés az ügy befejezettnek tekintendő.

51. §. A kerületi bizottság határozata ellen a járási bizottság elnökehez benyujtott fellebbezések, az iratokkal együtt a pénzügyministerhez terjesztendők, ki azokat saját véleménye kíséretében az országos bizottsághoz teszi át.

Az országos bizottság a felülvizsgálatni kért ügyet véglegesen eldönti, s az egész ország sorozási munkálatait véglegesen megállapítja.

52. §. A pénzügyminister intézkedik a tiszta jövedelemnek földrészletenkint való kiszámítása, a földadó katasterbe való bejegyzése és községenkinti összeállítására iránt.

A netalán becsuszott kiszámítási és bejegyzési hibák, ugyszintén a 46. §. a) b) c) pontjai alatti esetek bármikor ismertessenek is fel, hivatalból vagy a felek bejelentésére mindenkor kiigazitandók.

53. §. Ha valamely határban a részletes katasteri felmérés vagy tagosítás jelen törvény hatályba lépte után történik meg, s a birtok térfogatában különbség mutatkozik, ezen különbség az adótelekkönyvbe felveendő, és az adóztatásnál érvényesítendő.

Az ekként bekövetkező adónövekedés vagy leszállítás a tagosítás folytáni birtokbavételt, illetőleg a katasteri felmérést követő évnek kezdetével áll be.

Ellenben ártérben fekvő birtokoknál, melyek a jelen törvényszerinti adóketés életbe léptetése után, az 1871. XXXIX. és XL. törvényczikk értelmében készített és kezelt védművek által akár egyes birtokos, akár érdektársulatok költségén ármentesítettek, azon katasteri jövedelem, mely az egyes földrészletekre az ármentesítés előtt megállapítva volt a védművek elkészítésétől számítva 15 évig változás alá nem jöhet, habár ezen 15 év alatt az ország egész területére új földadó-szabályozás eszközöltetnék.

54. §. A megelőző 53. §. esetében a térfogatbani kü- lömség folytán előállott változás felvétele hivatalból, vagy az érdekelt fél szorgalmazása folytán indítandó meg.

E czélból az illető közigazgatási vagy birói hatóságok a pénzügyigazgatóságokat értesíteni tartoznak.

55. §. A 6. és 53. §. eseteiben szükségessé vált katas- teri művelet, a jelen törvényben megállapított elvek szerint kül- döttség által hajtatik végre, mely áll a pénzügyigazgatóság által kiküldött becslobiztosból és az illető törvényhatóság által a pénzügyigazgatóság megkeresésére a törvényhatósági földbir- tokosok közül választandó két tagból.

A küldöttség munkálata felett a pénzügyi igazgatóság határoz, s ennek megtörténtével a megállapított munkálatot az illető községnek megküldi.

A község előljárósága azt közszemlére kiteszi (45 §.) s erről az érdekeltet helyi szokás szerint közzéteendő hirdet- mény útján oly felhívással értesíti, hogy a felszólalások nála szóval vagy írásban, a közzétételt követő 30 nap alatt nyujtan- dók be. (46. és 47. §§.)

A község előljárósága tartozik a beérkezett felszólaláso- kat a fentebbi határidő lejárta után azonnal a pénzügyigazgató- sághoz beküldeni, mely azok felett határoz s határozatát az ér- dekelteknek kézbesítetteti.

A pénzügyigazgatóság határozata, a kézbesítést követő 15 nap alatt, a pénzügyministerhez fellebbezhető, ki az ügyet véglegesen eldönti.

56. §. Az ezen törvényben meghatározott eljáráshoz szükségelt iratok és beadványok bélyegmentesek.

A bizottságokhoz vagy azok elnökeihez intézett beadvá- nyok és a bizottságok tagjainak hivatalos levelezései postadij- mentesek.

57. §. A földadó szabályozásának költségeit az állam viseli.

A községekben teljesítendő írásbeli munkálatok végzésére szükséges irodai helyiségeket, egyéb helyszini munkák végzésé- hez pedig a szükséges gyalog napszámokat, anyagokat, kocsi- kat, és a hol kell, ládikókat a községek ingyen tartoznak adni.

V. Fejezet.

A földadó-kataster nyilvántartása.

58. §. A következő változások a földadókatasterben nyil- vántartandók:

- a) ha valamely községben a tagosítás vagy birtokrende- zés végrehajtatott;
- b) ha valamely községben a részletes katasteri felmérés megtörtént;
- c) ha a község határára nézve változás jött létre;
- d) ha valamely földrészlet a 4. és 5-ik §§-ok értelmében földadó tárgya lenni megszűnt;
- e) ha valamely földrészlet, mely eddig földadó tárgyát nem képezte, adókötelessé vált (4. §.)
- f) ha valamely földrészlet ideiglenes adómentességet nyert (6. §.)
- g) ha valamely földrészletnek ideiglenes adómentessége megszűnt;
- h) ha a földrészlet tulajdonosa változott.

Az a) és b) alatti esetekben, az egész határra nézve, eset- leg pedig, ha a tagosítás és birtokrendezés a határnak csak egy részére terjedt ki, ezen részre nézve új katasteri telekkönyv ké- szítendő, melybe a földrészletek az új felosztás szerint az új birtokos nevére írandók, és azoknak térfogata mérnöki munká- lat alapján veendő fel.

59. §. Az 58. §. eseteiben változást az érdekelt községek előljárói az illető adóhivatalnál a d), e), h) esetekbeni változás pedig az illető földrészlet tulajdonosa, és pedig a h) alatti eset- ben az 1868. XXI. törvénycikk 91. §-ában megszabott bünte- tés terhe alatt, a községi előljáróságnál 3 hónap alatt bejelen- teni kötelesek.

A községi előljáróság ezen bejelentésekről további 30 nap alatt az adóhivatalt értesíteni tartozik.

Az 58. §. c), d) és e) eseteiben az eljárás rendes köz- igazgatási uton az illető községi előljáróság közbejöttével tör- ténik.

60. §. Az adókötelezettség, a változást követő évről kez- detével áll be, az adómentesség pedig, ha valamely adóköteles földrészlet adó tárgya lenni megszűnt, a bejelentést követő hó- nappal veszi kezdetét.

61. §. Ha az 58. §. c), e), f), g), h) pontjainak esetében a változások bejelentése elmulasztatnék, azok hivatalból jegy- zendők be.

62. §. Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister bizatik meg.

E G Y V E L E G.

* A kérődző állatoknak a keleti tartomá- nyokból való behozatalának eltiltását s több más fontos nem- zetgazdasági kérdést tárgyaló kérvényével erdélyi gazdasági egyesületünk úgy látszik bizonyos érdekeknek elevenjére tapintott. Feljajdult egyszer a „Kronstädter Zeitung“ és Brassónak és vi- dékének végveszedelmét látna abban, ha az ige testté lenne — a „Gazeta Transsylvanei“ pedig a román nemzetiség ellen intézett- nek tartja a támadást és gunyosan emlékszik meg a „kolozsvári bojarokról“, kik a kérvényt szerkesztették. Czikke végén azon- ban maga is bevallja, hogy a keleti marhavész a romániai ju- hok között most is dul és így a kolozsvári kérvénynek mégis van némi (!) jogosultsága.

* „Állattenyésztésünk és közgazdaszatunk néhány életkérdése“ Tisztelt lapársunk a Sporzon Pál által szerkesztett „Gyakorlati mezőgazda“ ezen czim alatt fent- említett kérvényünkről következőleg ír: „Múltan megilleti ily czim azon nagyfontosságú kérdéseket, melyek érdekében az er- délyi gazd. egyeslet (f. év márczius hó 1-én tartott üléséből) egy indokolt emlékiratot nyújtott be az országos képviselőházhoz. Ezen emlékirat egy példánya szerkesztőségünkhöz is bekül- detvén, azt oly érdekesnek és figyelemre méltónak találtuk, mi- szerint valódi szolgálatot véltünk az ügynek tehetni, midőn e- mmentozus iratot lapunk útján is csekély módosítással közöl- jük s tartalmát t. olvasóink különösebb figyelmébe ajánljuk.

Együttal igen kívánatosnak tartjuk, hogy a kérvény foglalatja, úgy az országos képviselőknél s a kormánynál, mint pedig a gazdasági egyleteknél és egyes birtokosoknál élénk viszhangra találjon és ugyancsak oly erélyes intézkedések léptessenek életbe, melyek a jelen emlékiratban kifejezett óhajokat kielégítve, tartósan orvosoltatnának ama károk és veszélyek, melyek nemcsak állattenyésztésünket, hanem egész nemzetgazdaságunkat a legkomolyabban fenyegetik.

* Valami a phylloxeráról. A híres francia vegyész Dumas állítólag csalhatatlan szert fedezett fel a phylloxera ellen, mely a mellett, hogy a veszélyes ellenséget pusztítja, a szőlőtőnek nem árt és ez a — szénkéneges hamuszir. Az ered-

mény mindenesetre bevárando lesz. — Valami ijedt szőlész tele torokkal hirdette, hogy a phylloxera Zombor vidékén már elterjedt, erre vonatkozólag a következő megnyugtató felvilágosítást adják a „Földmívelési Érdekeink“: Ez uttal megemlítjük, hogy a Zomborból a m. óvári akademiához vizsgálat végett küldött szőlőtők is phylloxeramenteseknek találtattak, és e szerint a „Szabadka“ című lap után összes hazai lapjainkat bejárt azon hír, hogy Zombor vidékén phylloxerára akadtak, egyike volt azon rémhíreknek, melyeknek terjesztését már több ízben kárhóznati alkalmunk volt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H i r d e t é s e k.

TAUFFER FERENCZ magkereskedésében

Kolozsvártt,
kaphatók a legjobb minőségben és
jutányos árakban:

Takarmány répák
Luzerna és lóherék
Esparsette
Canadai zab
Douttonkorn törökbuza
Early rose burgonya
Bükköny
Takarmány és diszfüvek
Stockeraui lencse és borsó
Mezei paszuly
Kerti és virágmagvak
Gabona zsákok nagy választékban. (1) (20—52)

JANKÓ VINCZE

CÉPCYARA KOLOZSVÁRTT.

A mult évi hivatalos statisztikai adatok szerint Erdélyben 181016 eke állott a földmívelés szolgálatára, melyek között csak 3967 vas eke találtatott.

A cultura magasabb fokán álló államokban a vaskék általában tökéleteseknek tartatnak, mint a faekék, s azoknak elterjedése egyszersmind a gazdaság fejlődési fokát jelzi.

Bátor vagyok jó hírünk és nevünk érdekében a t. cz. gazdaközönséget ezen körülményre megújítva figyelmeztetni s egyuttal értesíteni, miszerint gyári üzletem ez idő szerint kiválólag ekegyártással foglalkozik.

Ekéim az erdélyi földviszonyokhoz átalakítva

Gubicz, Vidats és Clayton-féle

minták szerint készülnek javított szerkezettel s mostani alakjukban a legkövetelőbb igényeket is kielégítik.

Ekéimet ötféle nagyságban készítettem. Az első számú legnagyobb, az ötödik számú legkisebb.

Az árak az ekék nagysága szerint következők: 25 frt, 22 frt, 20 frt, 18 frt, 16 frt; vastengelyű eketaligáé 14 frt, fatengelyű taligáé 12 frt. Levél által tett megrendeléseket is gyorsan és pontosan teljesítek.

Répvágók, szecsavágók, morzsolók, rosták, borsajtók, borfejtő szivattyúk gyáramban mindenkor kaphatók.

Megromlott gépek kijavítására is teljes készséggel ajánlkozom.

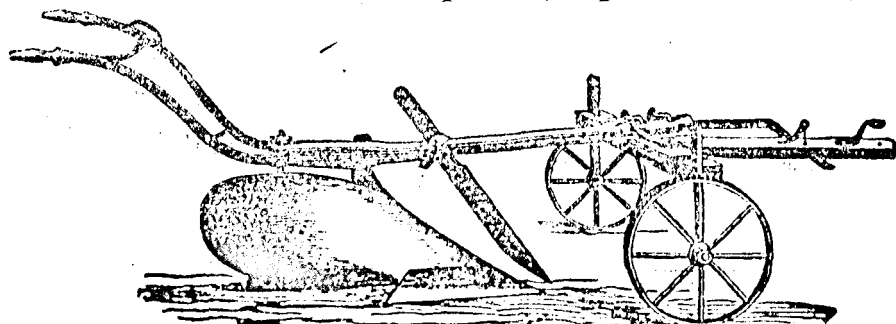
Kolozsvártt, 1875.

teljes tisztelettel
JANKÓ VINCZE
gépgyár tulajdonos.

(14) (11—26)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitünő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(10—26)

Felhívás

mezei termények jégkár elleni biztosítására

A jégbiztosítási idény beálltával van szerencsénk a gazda közönség tudomására hozni, hogy a „VICTORIA“, mint előző években, úgy az idén is mindennemű termény, mint: **takarmányfüvek, cukorrépa, kalászos-gabnák, kereskedelmi olajos növények, szőlő, dohány**

jégverés elleni biztosítását

eszközli.

A díjak az egyes vidékek jégveszélyessége szerint lehető csekélyre szabvák.

Biztosítások elfogadtnak váltóra is.

Társas és községi, aztán nagyobb biztosításoknál külön kedvezmények nyújthatnak.

Károk bejelentés után, mint eddig is igazságosan és méltányosan rendeztetnek és a feltételek értelmében fizettetnek.

A „VICTORIA“ ismert neve feleslegessé tesz minden újabb ajánlgatást, s csak jellemzésül említettnek meg, hogy e társaság tavaly több mint **egy millió kétszázezer forint** s keletkezése óta összesen több mint **hat millió forintnyi kárt** fizetett ki biztosítottjainak.

A már évek óta tapasztalt mostoha termési viszonyok után ez évben a gondviselés bő aratással kecségtet, az előre látó és számító gazda nem teheti ki már már utolsó menedékét, ez idei termést, egy jégverés által minden órára előidézhető pusztulás veszélyének s csekély díjért az ellen biztosítást szerezni minden okszerű természetűnek saját érdeke parancsolta kötelesség.

Közelebbi részletek iránt a központi iroda s a vidéki fő- és alügynökök nyújtanak felvilágosítást.

Kolozsvártt, 1875-ki idény.

(4) (10—26)

„Victoria“
biztosító társaság.

Piaci árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A h é t i v á s a r		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mazsa		Egy bécsi öl	1 font
h e l y e	napja	tiszta	elegy	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha
		b u z a	b u z a							h u s
á r a k r a j e z á r o k b a n										
Kolozsvár	május 13	360—380	240—260	230—250	130—150	220—240	45	80	—	21
Nagy-Várad	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	april 29	326—370	220—250	210—248	108—124	—	210—230	80—90	600—1140	18
Károly-Fehérvár	május 8	372—385	307—320	245—250	155—163	—	165—175	95—110	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Besztercze	april 27	400—450	300	280	180	—	180—250	100—190	650	16
Nagy-Enyed	május 6	340—360	288—325	200—220	140—150	—	330—340	45—55	800	18
Szamosujvár	május 10	400—440	280—300	240—280	130—140	—	280	50	1200—1400	17
Décs	május 11	340—380	300—320	220—240	140—150	—	210—220	60—90	800	16
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	széri hirdeteskor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldött mellékelt hirdetése számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösél nyomdájának központi irodája (főter gr. Gynfalvi-ház) Mellékletek százanként 1 o. ó. forintban számítatnak.

TARTALOM:

A tavaszi buza. — Társalgó. — Választmányi ülés 1875. május hó 3-án. — Tordaranyosi gazdasági egyesület választmányi ülése 1875. május 2-án. — Törvényezik a földadó (kataster) szabályozásáról. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci árak.